

ZARZĄDZENIE ZASTĘPCZE
WOJEWODY LUBUSKIEGO
NR NK-I.4131.225.2017.TDOM

28 marca 2018 r.

Na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. z 2016 r., poz. 744 ze zm.), po zasięgnięciu opinii Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

zarządza się, co następuje:

§ 1. Ulicy Marksa położonej w mieście Gubin nadaje się nazwę Poprzeczna.

§ 2. Zarządzenie zastępcze wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubuskiego.

Uzasadnienie

Obowiązująca od 2 września 2016 r. ustawa z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (Dz. U. z 2016 r., poz. 744 ze zm., dalej ustawa) w art. 6 ust. 1 nałożyła na organy stanowiące jednostek samorządu terytorialnego obowiązek zmiany nazw budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej, w tym dróg, ulic, mostów i placów, upamiętniających osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujące taki ustrój w inny sposób, w terminie 12 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy.

W przypadku niespełnienia ww. obowiązku wojewoda, na podstawie art. 6 ust. 2 ustawy, w terminie 3 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin, o którym mowa w ust. 1, wydaje zarządzenie zastępcze. Wydanie zarządzenia zastępczego wymaga opinii Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu potwierdzającej niezgodność nazwy obowiązującej w dniu wejścia w życie ustawy (art. 6 ust. 3).

Pomimo upływu dwunastomiesięcznego terminu Rada Miasta w Gubinie nie wykonała ustawowego obowiązku i nie dokonała zmiany nazwy ulicy Marksa. Obowiązek nadania nazwy przeszedł w takim przypadku na wojewodę.

Wojewoda Lubuski pismem z dnia 2 października 2017 r., znak NK-I.4131.225.2017.TDom wszczął postępowanie nadzorcze, występując jednocześnie do Rady Miasta w Gubinie o przesłanie uwierzytelnionej kopii uchwały dotyczącej nadania nazwy ulicy Marksa wraz z uzasadnieniem. Organ nadzoru otrzymał odpowiedź, że Urząd Miejski nie posiada w swoich zasobach dokumentów potwierdzających nadanie nazwy tej ulicy.

Pismem z dnia 26 października 2017 roku znak NK-I.4131.201.2017TDDom Wojewoda Lubuski zwrócił się w trybie art. 6 ust. 3 ustawy do Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji

Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o opinię odnośnie niezgodności nazwy ulicy Marksa z art. 1 ustawy.

Na mocy art. 6 ust. 3 w związku z art. 2 ust. 3 ustawy oczekiwanie na opinię wstrzymuje bieg terminu na wydanie zarządzenia zastępczego. Opinia Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu wpłynęła do organu nadzoru w dniu 27 lutego 2018 r. (pismo z dnia 11 lutego 2018 r. znak: BUW-940-18(3)/18).

Nazwa ulicy odnosi się do osoby Karola Marksa (1818-1883) - filozofa, teoretyka i twórcy ideologii komunizmu, nazwanego przez niego „komunizmem naukowym”. Urodził się w Trewirze w Nadrenii. Studiował filozofię w Bonn, Berlinie i Jenie, gdzie w 1841 r. uzyskał doktorat. W latach 1842-1843 pełnił funkcję redaktora w „Gazecie Reńskiej”. Marks przez większą część życia rozbudowywał swoje koncepcje dotyczące historii społeczeństw. Współpracował z Fryderykiem Engelsem, wraz z którym w połowie XIX wieku opublikował „Manifest Komunistyczny”. We własnej wizji procesu przemian dziejowych główny nacisk kładł na ekonomię wartości niematerialne, jak rodzina, religia i tradycja, które były zdaniem Marksa elementami podtrzymującymi w społeczeństwie świadomość „burżuazyjną”, którą należy zwalczać. Sam siebie Marks ogłosił odkrywcą uniwersalnych zasad, rządzących rozwojem społeczeństw i prowadzących rzekomo w sposób nieuchronny świat do komunizmu. Wspólnie z Engelsem inspirowali dążenia do rewolucyjnego przewrotu, który poprzez zinstytucjonalizowaną przemoc i drogą „despotycznych wtargnięć” zapewni likwidację całego dotychczasowego porządku świata w sferze politycznej, ekonomicznej i społecznej a także w sferze idei i moralności. W Manifestie Komunistycznym stwierdzali m.in.:

"Rewolucja komunistyczna jest najradykałniejszym zerwaniem z tradycyjnymi stosunkami własności; nic dziwnego, że w swym przebiegu przyniesie ona również najradykałniejsze zerwanie z tradycyjnymi ideami".

"Proletariat użyje swego panowania politycznego na to, by krok za krokiem wyrwać z rąk burżuazji cały kapitał, scentralizować wszystkie narzędzia produkcji w rękę państwa [...]".

„Komuniści uważają za niegodne ukrywanie swych poglądów i zamiarów. Oświadczają oni otwarcie, że cele ich mogą być osiągnięte jedynie przez obalenie przemocą całego dotychczasowego ustroju społecznego".

W 1867 roku Marks opublikował pierwszy tom głośnej pracy pt. *Kapitał*. W 1864 r. był współzałożycielem Międzynarodowego Stowarzyszenia Robotników, czyli tzw. I Międzynarodówki. Było to stosunkowo luźne i wielonurtowe forum wymiany poglądów różnych grup i środowisk, gromadzące rozliczne, kształtujące swoje oblicze, grupy socjalistów, anarchistów itp. W toku nieustających dyskusji, polemik i sporów w różnej formie kształtowały się zróżnicowane, nierzadko przeciwstawne nurty w łonie stowarzyszenia i całego kształtującego się ruchu robotniczego. Poglądy Marksa na rewolucję, która przemocą wprowadzi „dyktaturę proletariatu” i umożliwi wejście świata w epokę komunizmu, były w środowiskach działaczy robotniczych fragmentem wielu poglądów na świat i jego przyszłość. Stąd wielu działaczy nie podzielało ani poglądów Marksa ani jego ocen politycznych.

W świetle przytoczonych faktów historycznych nie ulega kwestii, iż osoba Karola Marksa stanowi symbol komunizmu, o jakim mowa w art. 1 ust 1 ustawy. Powyższe znajduje dodatkowe odzwierciedlenie w nazwie ulicy, która wskazaną postać upamiętnia. Tym samym sama nazwa propaguje komunizm, a co za tym idzie jest niezgodna z art. 1 ust. 1 ustawy.

Wojewoda w pełni podziela i przyjmuje jako swoje wnioski płynące z opinii Instytutu Pamięci Narodowej.

Stosownie do brzmienia art. 1 i 6 ust. 1 ustawy wskazać należy, że podstawowym jej założeniem było skuteczne wyeliminowanie z przestrzeni publicznej nazw propagujących symbole ustrojów totalitarnych, przy poszanowaniu miejsc pochówku, grobów i cmentarzy, a także własności prywatnej. Przedsięwzięcie zmiany nazw jest jednym z elementów polityki historycznej, jako kategorii historii służącej kształtowaniu świadomości historycznej społeczeństwa, w tym świadomości gospodarczej i terytorialnej oraz wzmocnieniu publicznego dyskursu o przeszłości w kierunku pielęgnowania więzi narodowych niezależnie od bieżącej polityki państwa. Polityka historyczna dotyczy interpretacji faktów, bytów i zdarzeń oraz jest rozpatrywana w kategoriach racji stanu społeczeństwa i narodu, jako element mający charakter długofalowy i stanowiący fundament państwa.

Nazwa ulicy Marksa w Gubinie nie została przez Radę Miasta w Gubinie zmieniona w ustawowym terminie, a obowiązek jej zmiany został potwierdzony przez Instytut Pamięci Narodowej.

Pismem z dnia 26 września 2017 r., znak NK-I.4131.219.2017.TDom, Wojewoda zwrócił się do Burmistrza Miasta Gubin o przedstawienie propozycji nowej nazwy ulicy Marksa, w odpowiedzi pismem z dnia 5.10.2017 roku znak GB.6625.4.2017 zaproponowana została nazwa ulicy Poprzeczna. Zgodnie z przedstawioną propozycją Wojewoda Lubuski postanowił nadać niniejszej ulicy nazwę Poprzeczna.

Biorąc pod uwagę powyższe wydanie zarządzenia zastępczego jest konieczne i uzasadnione.

POUCZENIE

Na niniejsze zarządzenie zastępcze służy prawo wniesienia skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gorzowie Wielkopolskim w terminie 30 dni od dnia jego doręczenia, jeżeli brak możliwości wykonania obowiązku, o którym mowa w art. 6 ust. 1, wynikał z przyczyn niezależnych od jednostki. Skargę wnosi się za pośrednictwem Wojewody Lubuskiego.

Wojewoda Lubuski

Władysław Dajczak

